

Rapportage Regiocertificering

Duin- en Bollenstreek pilotjaar 2

13 maart 2026

Schuttelaar & Partners en Delphy
in opdracht van Greenport Duin- en Bollenstreek

**DUIN &
BOLLEN
STREEK**
REGIOCERTIFICERING

Rapportage Regiocertificering

Duin- en Bollenstreek

Pilotjaar 2

Hillegom, 13 maart 2026

Sanne Bruns

Harry Kager

Bob Bisschops

Wilco Dorrestein

Roel van der Vlugt

Voorwoord

Met trots presenteren wij de resultaten van het tweede pilotjaar Regiocertificering, een initiatief van de KAVB Kring Duin en Bollenstreek, Greenport Duin- en Bollenstreek en de KAVB. Wat vorig jaar startte als een veelbelovende pilot, is inmiddels uitgegroeid tot een stevig en zichtbaar programma in onze regio. Regiocertificering geeft kwekers inzicht in hun eigen duurzaamheidsprestaties én het geeft concrete handvatten om stappen te zetten. Door meer bewustwording, open gesprekken en coaching is er een beweging ontstaan die bedrijven helpt hun bedrijfsvoering verder te verduurzamen.

De groei van het afgelopen jaar laat zien hoe sterk die beweging inmiddels is. We zijn gegroeid van 13 naar 43 deelnemende bedrijven, samen goed voor 55% van het sierteelt areaal in de Duin- en Bollenstreek. Dit is een indrukwekkende sprong ten opzichte van de 20% in het eerste pilotjaar. Deze toename bewijst dat Regiocertificering leeft onder kwekers. Steeds meer bedrijven ervaren de waarde van samen leren, kennis uitwisselen, transparantie over data en het gericht verbeteren van de eigen werkwijze. De betrokkenheid en openheid van kwekers en erfbetreders vormen daarbij het fundament onder het succes van de aanpak. Tegelijkertijd blijven de uitdagingen groot.

Regelgeving, zoals de Kaderrichtlijn Water, vraagt om stevige stappen richting minder emissies en betere waterkwaliteit. Ook afnemers, consumenten en omwonenden vragen steeds vaker om aantoonbaar duurzame teeltmethoden. Regiocertificering helpt kwekers om aan deze veranderende eisen te voldoen en hierover te communiceren. Het biedt helder inzicht en laat zien wat er in de regio wél kan. Zo groeit Regiocertificering uit tot een praktisch en aansprekend hulpmiddel om gezamenlijk vooruitgang te boeken.

In dit rapport brengen we de belangrijkste resultaten, inzichten en leerpunten van het afgelopen jaar samen. Dankzij de inzet van alle deelnemende kwekers, erfbetreders en partners hebben we deze vooruitgang kunnen realiseren. Ook zijn we veel dank verschuldigd aan de financiers die dit programma mede mogelijk maken: Provincie Zuid-Holland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Stichting Bloembollenonderzoek, Keukenhof, LTO Noord Innovatiefonds, Innovatiefonds Hagelunie, Economic Board Duin- en Bollenstreek, en de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk.

Samen bouwen we verder aan een sterke, transparante en duurzame Duin- en Bollenstreek. Met veel vertrouwen kijken we uit naar de volgende stappen die we met elkaar gaan zetten.

Namens Greenport Duin- en Bollenstreek
Maarten Prins

Namens de KAVB-Kring Duin en Bollenstreek
Simon Pennings

Namens de KAVB
Dave Marcus

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1. Inleiding.....	5
2. Methode	6
2.1 Aanpak.....	6
2.2 Impact meststoffen berekend	7
2.3 Impact gewasbescherming	7
3. Resultaten	9
3.1 Sterke groei in aantal deelnemers en areaal	9
3.2 De KPI-scores gemiddeld en individueel	9
3.3 Activiteiten naast pilot.....	10
4. Discussie en leerpunten	13
4.1 Dataverzameling: verbreding en verbetering mogelijk.....	13
4.2 KPI's maken prestaties inzichtelijk en vergelijkbaar	13
4.3 Resultaten: dataverzameling en kwaliteit KPI's verbeterd	13
5. Conclusie en vervolg	15
5.1 Conclusies	15
5.2 Vervolg, pilotjaar 3	15
Samenwerkingspartners, financiers en projectpartners	18

1. Inleiding

De Duin- en Bollenstreek is van oudsher beroemd om haar sierteelt en deze speelt daardoor een belangrijke cultuurhistorische en economische rol. De rijke geschiedenis en internationale bekendheid van deze kuststreek vormen de basis voor een dynamisch landschap van natuur, traditie en innovatie. Het merendeel van het areaal sierteelt in het gebied bestaat uit de zogenaamde voorjaarsbloeiers (tulpen, narcissen en hyacinten, krokussen en alliums), zomerbloeiers (zantedeschia, dahlia, gladiool, zonnebloem en als wisselteelt waspeen) en vaste planten. De sierteeltsector staat voor belangrijke uitdagingen en kansen, vooral rondom verduurzaming. Regiocertificering Duin- en Bollenstreek is een concrete oplossingsrichting hiervoor. Het stuurt op het behalen van doelen en maakt het vergelijken van de milieuprestaties tussen kwekers mogelijk. De thema's oppervlakte- en grondwaterkwaliteit, nutriëntenbalans en bodemkwaliteit staan hierbij centraal.

Samen leren aan hand van KPI's

Het unieke van dit project is de centrale rol van 'samen leren', door middel van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's). KPI's zijn indicatoren die de voortgang van prestaties op het gebied van milieu- en andere duurzaamheidsdoelen inzichtelijk maken. Het gaat hierbij om KPI's waar de kweker direct invloed op kan uitoefenen. Dit zijn het overschot aan stikstof- en fosfaat in de bodem, de hoeveelheid organische stof in de bodem en de milieubelasting van gewasbeschermingsmiddelen. Die milieubelasting wordt uitgedrukt in milieubelastingspunten (MBP), die laten zien wat het effect is op het waterleven, bodemleven en grondwater. Ook wordt gekeken naar het gebruik van middelen die leiden tot normoverschrijdingen, de zogenoemde probleemmiddelen. Zo kunnen de kwekers de effecten van hun bedrijfsvoering vergelijken met die van andere kwekers, krijgen ze inzicht in waar de problemen zitten en welke effectieve maatregelen genomen kunnen worden om te verduurzamen.

Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied

Naast het 'samen leren' heeft Regiocertificering als doel om stevig bij te dragen aan het halen van de regionale doelstellingen van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG). Dit zijn doelstellingen op het gebied van grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, klimaatdoelstellingen en het versterken van de biodiversiteit. Met het behalen van de milieudoelstellingen en het verduurzamen van de teelt behoudt de sector haar maatschappelijk draagvlak in de Duin- en Bollenstreek.

Milieu-uitdagingen Duin- en Bollenstreek

De Duin- en Bollenstreek kent enkele belangrijke milieu-uitdagingen rond de kwaliteit van het oppervlaktewater. Er treden normoverschrijdingen op van fosfaat en bepaalde actieve stoffen, waaraan de sierteelt deels bijdraagt: ongeveer een derde van het fosfaat is herleidbaar tot de sector. De rest komt vooral door historisch gebonden fosfaat. Ook een deel van de normoverschrijdingen van actieve stoffen hangt samen met teeltactiviteiten. Deze uitdagingen benadrukken de behoefte aan een gezamenlijke, gebiedsgerichte aanpak waarin Regiocertificering kwekers ondersteunt bij het versterken van duurzaamheidsstappen.

Forse groei in twee pilotjaren

Regiocertificering had in 2024, bij de start van het eerste pilotjaar, 13 kwekers plus het Demoveld Bollenstreek als deelnemers. Bij de uitvoering van het tweede pilotjaar in 2025, is samengewerkt met 43 kwekers van voorjaarsbloeiers, zomerbloeiers en vaste planten. Voor het tweede jaar zijn KPI's berekend over het jaar 2024 of 2024/2025, afhankelijk van het geteelde gewas. Samen hebben deze kwekers een totaal areaal in de streek van meer dan 1300 hectare, dit is circa 55% van het complete bollenareaal in de regio. Deze rapportage is opgesteld om de gebruikte methode en bevindingen van de pilot en andere activiteiten te delen.

Vervolgstapen

De initiatiefnemers van de Regiocertificering gaan de komende jaren verder met het automatiseren van de KPI-berekeningen, willen met meer duurzaamheidsthema's aan de slag en gaan samen met de telers dóór met het realiseren van de doelen. Door automatisering wordt verder opschalen mogelijk en kan de focus nog meer liggen op leren en verbeteren.

2. Methode

Deelnemers

Aan het tweede pilotjaar Regiocertificering namen 43 kwekers deel: 27 voorjaarsbloeierskwekers, 10 zomerbloeiërkwekers en 6 vaste plantenkwekers.

De deelnemers zijn verdeeld over 4 pilotgroepen:

- 2 pilotgroepen voorjaarsbloeiërs kwekers (waarvan één is gestart in 2024 en één in 2025),
- 1 pilotgroep vaste planten en 1 pilotgroep zomerbloeiërs (gestart in 2025).

Voor de voorjaarsbloeiërsgroep is het seizoen 1 juli 2024 – 1 juli 2025 doorgerekend en voor de vaste planten en zomerbloeiërs kwekers het teeltseizoen 2024.

De deelnemers telen voorjaarsbloeiërs (tulpen, hyacinten, narcissen, krokussen, alliums), zomerbloeiërs (zantedeschia, dahlia, gladiool, zonnebloem en wisselteelt waspeen) en vaste planten geteeld op de volleggrond (om kwekers beter te kunnen vergelijken en omdat volleggrondsteelt het meeste in contact staat met de bodem en oppervlakte- en grondwater).

Thema's

De focus lag op de impact van deze teelten op waterkwaliteit, bodemkwaliteit en normoverschrijdingen in het oppervlaktewater. Er zijn vijf KPI's berekend: stikstofbodemoverschot, fosfaatbodemoverschot, organische stofbalans, milieubelastingspunten gewasbescherming en probleemstoffen. De eerste vier uit de Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw (en toekomstige Biodiversiteitsmonitor Bloembollen) en de laatste geeft gericht inzicht in het gebruik van norm overschrijdende middelen. Deze laatste KPI dient uitsluitend voor een beter inzicht; het biedt een handvat om onderling te vergelijken en hierover met elkaar in gesprek te gaan. De KPI's zijn ingedeeld op basis van meststoffen en gewasbescherming.

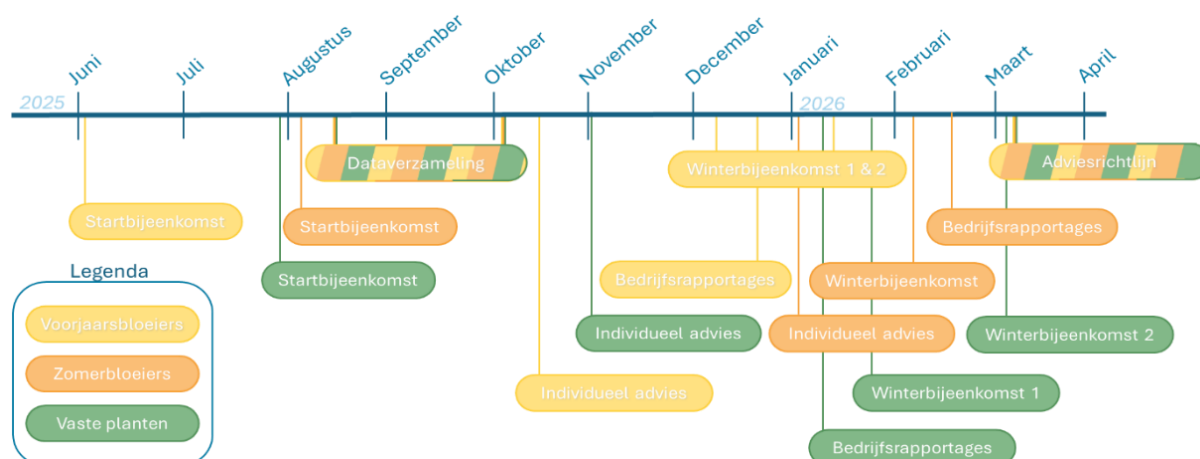
2.1 Aanpak

Voor de uitvoering van Regiocertificering zijn dezelfde stappen als vorig pilotjaar doorlopen met de deelnemende ondernemers (zie figuur 1).

Figuur 1 | Proces van Regiocertificering

Het pilotjaar is begonnen met bijeenkomsten voor de werving van nieuwe deelnemers (zie figuur 2). Hierna kon de dataverzameling starten. In veel gevallen waren de data beschikbaar uit de registratiesystemen van de kwekers. Op basis hiervan zijn vanaf oktober per pilotgroep, de KPI's voor alle bedrijven berekend. Voor de kwekers van zomerbloeiërs en voorjaarsbloeiërs zijn de KPI's per

Figuur 2 | Het proces van Regiocertificering per periode.

gewas berekend. Voor de vaste plantenkwekers zijn bedrijfsgemiddelde berekend. Dit in verband met de grote diversiteit aan soorten en rassen binnen de teelt. Er zijn uiteindelijk 4 ondernemersgroepen tot stand gebracht. De ondernemersgroep met kwekers van voorjaarsbloeiers van 2024 is het tweede jaar verdergegaan en er is een tweede ondernemersgroep voorjaarsbloeiers gevormd. Ook zijn groepen kwekers van zomerbloeiers en van vaste planten gevormd.

Teeltadviseurs hebben vervolgens alle kwekers bezocht om de berekende KPI-scores, de groepsgemiddelden (benchmarks) en verschillen met andere kwekers door te nemen. Vanaf december vonden de winterbijeenkomsten met de groepen ondernemers plaats om de scores op de KPI's te vergelijken en samen te bepalen hoe de bedrijfsvoering te verduurzamen op basis van deze inzichten. Aansluitend heeft een slotbijeenkomst plaatsgevonden om alle deelnemende partijen en belangstellenden te informeren over de resultaten van het afgelopen pilotjaar.

Adviesrichtlijn voor kwekers en erfbetreders geactualiseerd

Naar aanleiding van de pilot wordt een adviesrichtlijn voor kwekers en adviseurs van kwekers (zogenoemde erfbetreders) opgesteld. En de eerdere adviesrichtlijn voor voorjaarsbloeiers wordt geactualiseerd. Hiermee worden handvatten gegeven voor verduurzaming van de teelten. Het zorgt ervoor dat de kennis en inzichten ook bij niet-deelnemende kwekers terechtkomen. Deze richtlijn wordt opgesteld voor drie typen teelt: voorjaarsbloeiers, zomerbloeiers en vaste planten. Daarbij ligt de focus op regionale uitdagingen en de bijdrage van deze teelten aan die uitdagingen. Onder meer op het gebied van bemesting en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Deze richtlijnen worden in maart en april 2026 afgestemd met alle erfbetreders in de regio, zodat het advies breder verspreid wordt dan de deelnemers van Regiocertificering.

2.2 Impact meststoffen

De KPI 'stikstofbodemoverschot' en de KPI 'fosfaatbodemoverschot' geven inzicht in de hoeveelheid stikstof en fosfaat dat achterblijft op het perceel na de oogst. Beide KPI's worden berekend door de hoeveelheid stikstof of fosfaat die opgenomen wordt door het gewas af te trekken van de aangewende hoeveelheid stikstof en fosfaat via meststoffen, zoals compost, vaste mest en kunstmest. De berekeningen zijn gebaseerd op forfaitaire (vastgestelde) waarden voor meststoffen en de opname door bollensoorten, zoals beschreven in Landman, A. (1994), Opname en afvoer van nutriënten door bolgewassen (Rapport Bloembollenonderzoek nr. 94, Lisse).

De KPI 'organische stofbalans' is een indicator voor bodemweerbaarheid en bodemkwaliteit. De organische stofbalans is het evenwicht tussen de natuurlijke afbraak en aanvoer van effectieve organische stof (EOS) via meststoffen zoals compost, vaste mest, stro, plantenresten en groenbemesters. De afbraak hangt af van factoren zoals ploegdiepte, bodemtype en organisch stofgehalte. Op kalkrijke duinzandgrond, zoals in de Duin- en Bollenstreek, is de afbraaksnelheid hoog. Ten opzichte van vorig jaar is voor deze KPI-berekening de afbraaksnelheid daadwerkelijk berekend in plaats van aangenomen. Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen verschillende compostsoorten.

2.3 Impact gewasbescherming

De KPI 'milieu-impact gewasbescherming' geeft een indicatie van de impact op het milieu van het gewasbeschermingsmiddelengebruik. Een deel van de gebruikte middelen of residuen kan namelijk in de bodem, grondwater en/of oppervlaktewater terechtkomen, waardoor er ongewenste milieueffecten kunnen optreden. Voor de berekeningen van deze KPI is de systematiek van Milieubelastingspunten¹ (MBP) gebruikt, berekend via de Milieumeetlat. De Milieumeetlat is een puntensysteem dat de milieubelasting van middelen aangeeft.

¹ Leendertse, P. C., Hoftijser, E., Lageschaar, L., & CLM Onderzoek en Advies. (2019). Milieumeetlat voor bestrijdingsmiddelen in de open teelten.

Voor de milieubelastingspunten is er uitgegaan van de dosis per hectare die de teler per perceel heeft toegepast, met inachtneming van het organische stofgehalte, de drift en de bespuitingsdatum (voor- of najaar). Het verschil ten opzichte van vorig jaar is dat dit jaar bolontsmetting meegenomen is in de berekening van milieubelastingspunten. Bij de berekening van milieubelastingspunten zijn door het verschil in databeschikbaarheid van kwekers de leeglandbespuitingen (bespuitingen voor wortelonkruiden) buiten beschouwing gelaten. Wel is hiervoor in de resultaten voor gecorrigeerd, door aan te nemen dat op 50% van de percelen waar voorjaarsbloeiers op geteeld zijn een standaard leeglandbespuiting van MCPA, 2,4-D mega en Primstar is toegepast.

De voor deze pilot ontwikkelde KPI 'probleemstoffen' toont per kweker de hoeveelheid werkzame stoffen die is gebruikt. Voor deze KPI worden drie soorten stoffen als probleemstof gezien:

- **Regionale probleemstof:** Een regionale probleemstof is een werkzame stof die dusdanig veel in Duin- en Bollenstreek wordt gebruikt dat de norm in het oppervlaktewater van het Hoogheemraadschap van Rijnland wordt overschreden.
- **Landelijke probleemstof:** Een landelijke probleemstof is een werkzame stof die landelijk in de landbouw veelvuldig wordt gebruikt. Het gaat hier om middelen benoemd door het Ctgb².
- **Hoogrisico middelen:** Hierbij spelen beperkingen van de meettechniek een rol. Meetmethoden kunnen werkzame stoffen alleen binnen een bepaalde meetrange bepalen. Voor sommige middelen ligt de norm lager dan de ondergrens van deze meetrange. Daardoor is het detecteren van deze middelen altijd een relatief hoge normoverschrijding. In deze KPI houden wij rekening met deze middelen. Deze definities zijn in afstemming met Delphy, het Hoogheemraadschap van Rijnland en Hollands Noorderkwatier.

Van de middelen die de pilotgroep gebruikt, bevatten 14 middelen uiteindelijk een probleemstof door 8 werkzame stoffen. Omdat er verschil zit in de toxiciteit van werkzame stoffen is hier rekening mee gehouden in de communicatie naar de kweker. De toxiciteit per middel is vastgesteld aan de hand van de MTR en MAC normen voor het oppervlaktewater (zie tabel 1).

Tabel 1 | De probleemmiddelen, bijbehorende probleemstoffen, type probleemstof en de MTR- en MAC-normen van de middelen.

Gewasbeschermingsmiddel	Werkzame stof	Duin en Bollenstreek	Oppervlaktewaternorm chronische toxiciteit JG-MKN/MTR (ug/l)	Oppervlaktewaternorm acute toxiciteit MAC-MKN (ug/l)
Sivanto Prime	Flupyradifuron	Probleemstof nationaal	-	-
Decis EC	Deltamethrin	Probleemstof nationaal en hoog risico middel (opebruik termijn 31-12-2026)	0,0000031	0,00031
Decis Protech	Deltamethrin	Probleemstof nationaal en hoog risico middel	0,0000031	0,00031
Imex-Deltamethrin EC 25	Deltamethrin	Probleemstof nationaal en hoog risico middel (opebruik termijn 11-06-2026)	0,0000031	0,00031
Sumi-Alpha 2.5 EC	Esfenvaleraat	Probleemstof regionaal en hoog risico stof	0,00019	0,0017
Sumicidin Super	Esfenvaleraat	Probleemstof regionaal en hoog risico stof	0,00019	0,0017
stomp 400 sc	Pendimethalin	Probleemstof regionaal en hoog risico stof	0,018	0,024
Wing P	Pendimethalin	Probleemstof regionaal en hoog risico stof	0,018	0,024
Securo	Pyraclostrobin	Probleemstof nationaal en regionale probleemstof	0,023	-
Signum	Pyraclostrobin, boscalid	Probleemstof nationaal en regionale probleemstof	0,023	-
Tracer	Spinosad	Probleemstof nationaal	0,024	-
Pediment	pirimicarb	Probleemstof nationaal (opbruik termijn 31-12-2026)	0,09	1,8
Karate zeon	Lambda-cyhalothrin	Hoog risico middel (opbruik termijn 31-12-2025)	0,63	0,63
Ninja	Lambda-cyhalothrin	Hoog risico middel	0,63	0,63

² <https://www.ctgb.nl/actueel/nieuws/2024/12/18/ctgb-komt-met-lijst-stoffen-die-norm-oppervlaktewater-overschrijden>

3. Resultaten

3.1 Sterke groei in aantal deelnemers en areaal

Het eerste resultaat van dit pilotjaar is de groei in het aantal deelnemers van 13 naar 43. Door de uitbreiding met drie pilotgroepen is het totale areaal dat binnen Regiocertificering wordt bereikt aanzienlijk toegenomen, van 20% naar 55% van het sierteeltareaal in de regio. Hiermee wordt zichtbaar dat het initiatief steeds breder wordt gedragen binnen de regio en hiermee vergroten we de kennis en impact

Ook het feit dat en kwekers van vaste planten en van zomerbloeiers nu ook deelnemen, laat zien dat er binnen de hele sierteeltsector in de regio duidelijke bereidheid is om aan de duurzaamheidsdoelen te werken. Deze groepen hebben een gezamenlijke bijeenkomst gehad, actief kennis uitgewisseld en tonen enthousiasme om het traject voort te zetten. Hun betrokkenheid vormt een waardevol resultaat van dit pilotjaar en biedt een solide basis voor verdere samenwerking en verdere stappen richting verduurzaming.

3.2 De KPI-scores gemiddeld

Voor de 43 kwekers en het Demoveld Bollenstreek zijn de bedrijfsdata gebruikt om de KPI-scores te berekenen voor het teeltjaar 2024 of 2024/2025. Voor de KPI-berekeningen is een spreadsheet c.q. rekenmodel ontwikkeld. Op basis van de KPI-scores van de kwekers zijn gemiddelden, de zogenoemde benchmarks, gemaakt (zie figuur 3).

Figuur 3 | De benchmark (gewogen gemiddelde op basis van areaal) van de stikstof-, fosfaatbodemoverschot, organische stofbalans, en milieubelastingspunten van alle 43 deelnemers. MBP, gecorrigeerd voor de leeglandbespuitingen.

De bovenstaande grafiek toont de gemiddelde prestatie van verschillende voorjaarsbloeiers, zomerbloeiers en vaste plantenkwekers per KPI.

Er zijn grote verschillen tussen de gewassen. Zo draagt bijvoorbeeld de teelt van voorjaarsbloeiers ten opzichte van de zomerbloeiers en van vaste planten over het algemeen meer bij aan een hoger fosfaatbodemoverschot. En daardoor ook aan een hogere organische stofbalans. Deze organische stofbalans draagt bij aan een goede bodemkwaliteit, waardoor de milieubelastingspunten relatief gezien wat lager zijn ten opzichte van de andere twee teelten.

Vanuit Regiocertificering worden de volgende streefdoelen meegegeven aan kwekers:

- Stikstof- en fosfaatbodemoverschot: gestreefd wordt naar een lage balans om uitspoeling te voorkomen. Gezien de gebiedsopgaven is het vooral van belang het fosfaatbodemoverschot te verlagen, maar wel organische stof te blijven aanvoeren.
- Organische stofbalans: het streven is om een neutrale of positieve balans te hebben.
- Milieubelasting door gewasbescherming: het doel is om de milieubelastingspunten zo laag mogelijk houden.

Potentie en dilemma's

Het verlagen van deze KPI's is uitdagend en kent soms dilemma's. Bijvoorbeeld: compost verbetert de organische stofbalans, maar verhoogt de fosfaatbalans. Ook zijn gewasbeschermingsmiddelen soms nodig vanwege de kwaliteitseisen die door afnemers aan bollen worden gesteld. Opvallend blijft dat de individuele scores relatief veel van elkaar kunnen verschillen. Dit benadrukt dat de kwekers van elkaar kunnen leren om hun prestaties te verbeteren. Dit resultaat vormt de basis voor het advies vanuit Regiocertificering en dus verdere verduurzaming door de kwekers.

Probleemstoffen

Uit de KPI-probleemstoffen blijkt dat sommige middelen meer gebruikt worden dan anderen. In de pilot hebben we informatie verkregen over het belang van sommige middelen in specifieke teelten en doorgesproken wat de potentie is om alternatieve middelen te gebruiken. De pilot identificeert kansen en geeft concrete adviezen, gericht op: het niet meer gebruiken, het reduceren van het gebruik van middelen met een te hoge milieu-impact en/of het verminderen van de milieubelasting bij gebruik van middelen. Deze worden in het volgende hoofdstuk verder toegelicht.

3.3 Activiteiten naast pilot

Communicatieaanpak

Dit jaar is extra ingezet op communicatie om meer doelgroepen te bereiken, waaronder kwekers, erfbetreders, stakeholders en met name omwonenden en daarbij aan te sluiten op de informatiebehoeften van deze groepen en het kennisniveau. Zo is een kernboodschap opgesteld en zijn diverse middelen ontwikkeld: nieuwsbrieven, bijeenkomsten, een vernieuwde website, bedrijfsbordjes, borden in de streek, online artikelen en flyers. Hiermee is de zichtbaarheid van Regiocertificering vergroot en is de basis gelegd voor bredere betrokkenheid. Meer informatie is te vinden op Regiocertificering.nl. Door de toegenomen bekendheid van dit project, zijn we inmiddels ook met bewonersorganisaties uit de streek in gesprek. We betrekken hen bij onze aanpak en nodigen hen uit voor onze bijeenkomsten. Daarnaast zijn er contacten over onze aanpak met andere gebieden in Nederland (in Provincie Noord-Holland is regiocertificering in 2026 gestart in Kennemerland en zijn ook concrete plannen om later dit jaar te starten in het Noordelijk Zandgebied). Ook zijn presentaties gegeven voor waterschappen, de Provincie Zuid Holland en gemeenteraden. Wij zijn van mening zijn dat deze gebiedsgebonden aanpak elders navolging verdient.

KPI Natuur en landschap (biodiversiteit)

De KPI voor natuur en landschap is het afgelopen jaar niet verder uitgewerkt, omdat deze inmiddels wordt opgepakt binnen de landelijke Biodiversiteitsmonitor Bloembollen (BMB) door de KAVB. Vanuit Regiocertificering volgen we de ontwikkelingen op de voet en leveren kennis aan de KAVB hoe de KPI zou kunnen functioneren. Door aan te sluiten bij de landelijke ontwikkelingen kunnen we gebruikmaken van een breed gedragen, sectorbrede KPI-systematiek. Dit voorkomt dubbel werk en zorgt ervoor dat Regiocertificering goed aansluit op landelijke ontwikkelingen. In het derde pilotjaar zal de KPI-natuur en landschap berekend worden.

Energiebalans

Voor energie is verkend hoe bestaande informatie en/of instrumenten kunnen worden benut om de prestaties op het gebied van duurzame opwekking, energiebesparing en verbruik van de kwekers

inzichtelijk te maken. We spraken met de KAVB over mogelijke aansluiting op hun energiemonitor bloembollensector, is de mogelijkheid verkend om een koppeling te maken met de Gecombineerde Opgave en is gesproken met energie-adviesbureau EE Care (gevestigd in de streek) over aanvullende opties. Een koppeling met de energiemonitor en mei-telling bleek niet mogelijk. EE Care gaf aan wel dat er mogelijkheden liggen door gebruik te maken van bestaande datastromen van kwekers met EE Care en via controle op de elektriciteitsnota's. Omdat de BMB aankomend pilotjaar wordt ingevoerd en de energiebalans daar wordt meegenomen via de KPI-carbon footprint, is besloten om energie voorlopig niet als afzonderlijke KPI binnen Regiocertificering uit te werken.

N-mineraal metingen: geen stikstofprobleem in Duin- en Bollenstreek

N-mineraalmetingen zijn in opdracht van Regiocertificering uitgevoerd door Eurofins en Fertilab volgens het nieuwe in 2025 opgestelde Nederlandse WUR-protocol om het mineraal stikstofresidu te bepalen. Zo konden wij beoordelen of uitspoeling van stikstof een risico vormt voor de sierteelt in de Duin- en Bollenstreek en konden wij beide partijen vergelijken op betrouwbaarheid. Uit de resultaten blijkt dat geen van de percelen de landelijke norm van 11,2 mg NO₃-N/l (50 mg NO₃/l) overschreed voor het nitraatgehalte in bodemvocht of grondwater (60–90 cm). Hierdoor is er geen probleem met de Nitraatrichtlijn.

De meeste stikstof werd aangetroffen als nitraat, passend bij de omzetting van ammonium naar nitraat in de bovengrond. In de diepere lagen was nitraat vaak verdwenen, wat duidt op denitrificatie onder zuurstofarme omstandigheden. Het resultaat is op zich niet verrassend, lokale bodem- en nitraatexperts hadden de lage uitslagen voorspeld. De meetresultaten zijn echter wel input voor de uitwerking in 2026 van het landelijke mestbeleid in de vorm van het achtste Actieprogramma Nitraatrichtlijn. De KAVB neemt de informatie mee naar de landelijke besprekingen met de ministeries van LVVN en IenW. Indien gewenst kunnen we vanuit Regiocertificering hier nadere toelichting op geven.

Koppeling met keurmerken in de sierteelt

Adviesbureau GTC⁺ heeft voor Regiocertificering onderzocht welke koppelingen mogelijk zijn tussen Regiocertificering en bestaande keurmerken in de sierteeltsector. Dit is belangrijk om dubbele administratieve lasten te voorkomen en deelnemers efficiënt te laten aansluiten bij bestaande kwaliteits- en duurzaamheidsprogramma's. Voor een goede borging van data adviseren zij om, op termijn, gegevens via een certificerende instantie te laten verlopen, zodat deze gecontroleerd en gevalideerd zijn. Het gebruik van de BMB die in ontwikkeling is bij de KAVB maakt een digitale koppeling tussen certificerende instanties en Regiocertificering mogelijk. Dit sluit bovendien aan bij het doel van het landelijke keteninitiatief Toekomst Bollenvak, waarin wordt gestreefd naar 100% FSI-compliant (Floriculture Sustainability Initiative) certificering voor alle kwekers in Nederland per 2030.

Regiocertificering zorgt voor een aanpak om te werken aan gebiedsgerichte opgaven, terwijl deelname aan keurmerken zoals GlobalG.A.P. en/of MPS zorgt voor borging op de data en voor middelsturing. Daarbij zijn deze keurmerken ook bij afnemers bekend en belangrijk. Op termijn zijn beide zaken naast elkaar nodig. Voor Regiocertificering is besloten om voor de korte termijn in te zetten op automatisering van de dataverzameling. KPI-berekeningen via de BMB en de koppeling met certificerende instanties lopen via de KAVB, die deze koppelingen op touw aan het zetten is. De bevindingen van het onderzoek vormen een belangrijke stap richting aansluiting bij landelijke initiatieven en een robuuste borging van data.

Koppeling met het Demoveld en Ecologisch Proefveld

Er is een actieve samenwerking met het Demoveld Bollenstreek en met het Ecologisch Proefveld Bollenstreek. De inzichten en leerpunten uit het Demoveld en het Ecologisch Proefveld zijn verzameld en worden benut in het advies richting kwekers. Hiermee worden praktijkervaringen direct vertaald naar toepasbare maatregelen binnen Regiocertificering. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om zaken te

testen of te onderzoeken die naar voren zijn gekomen uit dit project. Denk hierbij aan nieuwe spuitmethoden, teelt- of bemestingsmethoden of technische innovaties.

Groenblauwe dooradering

In gesprekken met de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) is groenblauwe dooradering nadrukkelijk op de agenda gezet. De GOM is de partij die in opdracht van de gemeenten in de Duin en Bollenstreek het ruimtelijk beleid in het buitengebied (agrarisch gebied) uitvoert en dit gebied ontwikkelt. Via nationaal en provinciaal beleid wordt groenblauwe dooradering gestimuleerd en helpt het groene en blauwe structuren met elkaar te verbinden, wat bijdraagt aan sterkere biodiversiteit, beter waterbeheer en een aantrekkelijker landschap.

De GOM is met groenblauwe dooradering aan de slag gegaan en ziet kansen om dit te koppelen aan een betere landschapskwaliteit. Op termijn willen wij deze elementen integreren in Regiocertificering, zodat landschap en ecologie sterker worden verankerd. De realisatie en het beheer van groenblauwe diensten dient vervolgens weer tot uitdrukking te komen via de KPI Natuur & Landschap binnen Regiocertificering.

4. Discussie en leerpunten

Systematische dataverzameling en het vergelijken van uitkomsten vormen een belangrijke basis voor inhoudelijke gesprekken tussen deelnemers. Het zichtbaar maken van verschillen en overeenkomsten stimuleert kennisdeling en leidt tot waardevolle discussies over optimalisatie van teeltmaatregelen. Deze interactie blijkt een cruciale drijvende kracht achter het gezamenlijk leren binnen de pilotgroepen.

4.1 Dataverzameling: verbreding en verbetering mogelijk

Tegelijkertijd wordt duidelijk dat betrouwbare data afhankelijk zijn van een zorgvuldig en consequent registratiesysteem. Voor veel deelnemers is dit een leerproces dat tijd vraagt. In de praktijk blijkt dat verschillen in registratiemethoden, of onvolledige vastlegging van gegevens de vergelijkbaarheid tussen bedrijven kan beïnvloeden. Naarmate deelnemers meer ervaring opdoen met de benodigde registraties, zal de datakwaliteit verbeteren, waardoor de betrouwbaarheid van analyses en trends toeneemt.

Bij de voorjaarsbloeiërs is daarnaast zichtbaar dat de aanwezigheid van twee groepen én een extra jaar aan data de betrouwbaarheid van de KPI-uitkomsten versterkt. Door meer bedrijven en meerdere jaren naast elkaar te leggen, ontstaat een beter beeld van wat haalbaar is binnen de teelt en welke variaties sterk of juist beperkt zijn. Deze verbreding vormt daarmee een belangrijke bouwsteen voor toekomstige analyses.

4.2 KPI's maken prestaties inzichtelijk en vergelijkbaar

Het gebruik van KPI's biedt kansen om prestaties inzichtelijk te maken en bedrijven onderling te vergelijken. Daarbij moet echter worden benadrukt dat KPI's een modelmatige benadering zijn van de werkelijkheid. De berekeningen zijn gedeeltelijk gebaseerd op aannames, bijvoorbeeld over gewasafvoer. Een lagere stikstofgift kan bijvoorbeeld resulteren in een lichter gewas en daarmee een lagere afvoer van stikstof, wat de interpretatie van verbeteringen bemoeilijkt. De berekeningen van KPI's zijn zo ingericht dat ze zo dicht bij de werkelijkheid komen als mogelijk, maar er zal altijd een marge van onnauwkeurigheid blijven bestaan. Daardoor is het belangrijker dat deelnemers zich bewust worden van de effecten van hun keuzes. KPI's moeten dan ook worden gezien als een middel om bewustwording en verbetering te stimuleren, niet als doel op zichzelf. Door dat we beschikken over de meetgegevens van Hoogheemraadschap van Rijnland en door de bemonstering die op stikstof hebben laten uitvoeren, maken we de koppeling tussen werken aan verbetering en het meten van verbetering.

Bij vaste plantentelers blijkt dat bedrijven onderling meer verschillen dan in andere groepen, wat ook leidt tot grotere variaties in KPI-scores. Hoewel dit de directe vergelijkbaarheid soms bemoeilijkt, zorgt het juist ook voor waardevolle discussies over teeltkeuzes, bedrijfsopzet en mogelijke optimalisatiemogelijkheden. De diversiteit binnen deze groep draagt daarmee positief bij aan de leerervaring.

4.3 Resultaten: dataverzameling en kwaliteit KPI's verbeterd

Een belangrijk resultaat binnen dit pilotjaar is dat de bollenkwekers die in het eerste jaar deelnamen hun betrokkenheid hebben voortgezet in het tweede jaar. Zij geven aan dat zij de ontvangen adviezen hebben opgevolgd. Tegelijkertijd is het lastig vast te stellen in hoeverre deze acties daadwerkelijk hebben geleid tot verbeterde KPI-scores. De dataverzameling en KPI-berekeningen zijn het afgelopen jaar aangescherpt, waardoor directe vergelijking met het eerste jaar niet mogelijk is. Daarnaast zijn diverse adviezen pas later in het teeltjaar gegeven, waardoor deze niet altijd meer volledig konden worden toegepast. Hierdoor wordt pilotjaar 3 een belangrijk moment voor de eerste betrouwbare vergelijking van de resultaten over de tijd.

Invloeden van buiten: kijk naar meerjarige trend

Belangrijk bij deze vergelijking is het rekening houden met het effect van externe factoren, zoals weersomstandigheden en de daarmee samenhangende plaagdruk. Deze factoren spelen een grote rol in de jaarlijkse fluctuaties van KPI-scores. Een droog of nat jaar kan bijvoorbeeld leiden tot verschillen in middelengebruik of gewasontwikkeling, met directe invloed op de berekende resultaten. Hierdoor is het minder zinvol om te veel gewicht toe te kennen aan jaarlijkse schommelingen. De focus moet liggen op de meerjarige trend: een geleidelijke verbetering van scores en een toenemende bewustwording bij telers van de effecten van hun teeltkeuzes. Hier zetten wij als Regiocertificering op in.

Meerjarige aanpak zorgt voor continu verbeteren

Het is belangrijk om te benadrukken dat na slechts één jaar deelname eerste stappen gezet kunnen worden, maar geen grote impactreductie op milieu-indicatoren kan worden verwacht. De (geactualiseerde) adviesrichtlijnen voor een nieuw teeltseizoen moeten ook nog worden opgesteld en door telers worden toegepast. Dit zal zeker het geval zijn voor de kwekers van vaste plantenkwekers en van zomerbloeiërs, waar nog geen adviesrichtlijn voor beschikbaar is. Pas na enkele jaren wordt zichtbaar welke veranderingen structureel doorwerken in de praktijk en wat het effect daarvan is op de KPI-uitkomsten en milieuprestaties. Dit benadrukt het belang van continuïteit binnen de pilotgroepen.

Daarnaast gaat er binnen de pilot extra aandacht uit naar een zorgvuldige toepassing van gewasbeschermingsmiddelen en naar het netjes en emissiearm werken. Door bewuster om te gaan met spuittechniek, toepassingsmomenten en het voorkomen van afspoeling of drift kunnen telers hun teelt verder verduurzamen. Deze verbeteringen hebben geen directe invloed op de huidige KPI-scores, omdat deze met name zijn gericht op modelmatige berekeningen en administratieve input. Ze dragen echter wél aantoonbaar bij aan het verminderen van emissies naar bodem, water en lucht, en verkleinen daarmee de daadwerkelijke impact van de teelt op het milieu.

5. Conclusie en vervolg

5.1 Conclusies

Regiocertificering laat zien dat een aanpak gebaseerd op dataverzameling en KPI-berekeningen, een waardevolle basis vormt voor goede gesprekken en individueel advies gericht op verbeteren. Deze combinatie helpt telers bij het verduurzamen van hun teelten en bij het bijdragen aan gebiedsopgaven. De eerste voorzichtige positieve effecten lijken zichtbaar, onder andere in de vorm van een vermindering van normoverschrijdingen van Pendimethalin in het gebied. Dit motiveert ons om nog meer in te zetten op het voorkomen van normoverschrijdingen. Opvallend is ook dat de normoverschrijdingen van Pendimethalin in de middelen Stomp en Wing P en Pyraclostrobin in bolontsmettingsmiddel Securo zijn toegenomen. De komende jaren wordt ingezet op het verlagen van deze normoverschrijdingen. Of we met de inzet van Regiocertificering de KRW-doelen halen is onbekend. De verwachting is van niet. Echter met Regiocertificering tonen wij wel aan dat samen met de kwekers serieuze stappen worden gezet.

Tegelijkertijd laten de resultaten zien dat de fosfaatbodemoverschotten, bij verschillende deelnemers uit de pilotgroepen, aandacht vragen om fosfaat gerelateerde normoverschrijdingen te verminderen. Daarbij blijft het belangrijk om organische meststoffen toe te blijven dienen om de organische stofbalans gelijk te houden en dus de bodemkwaliteit te behouden. Omdat meststoffen altijd fosfaat bevatten, is het realiseren van een negatieve fosfaatbalans zeer uitdagend en mogelijk zelfs niet wenselijk. Tijdens een expertsessie met waterdeskundigen is daarom aangegeven dat een halvering van de huidige fosfaatbalans een realistisch en passend doel vormt voor het behalen van de KRW-doelen.

De organische stofbalans is niet direct gelinkt aan de doelen van de KRW, maar de bodemkwaliteit kan wel invloed hebben op de waterkwaliteit. De organische stofbalans dient minimaal 1 of hoger te zijn om de bodemkwaliteit te behouden. Door de directe link met fosfaat in organische meststoffen is het op orde houden van de organische stofbalans nog niet zo makkelijk. Uit de pilot blijkt dat het zoeken blijft om een balans te vinden tussen de organische stofbalans en het fosfaatbodemoverschot.

De stikstofproblematiek is op het moment in de Duin- en Bollenstreek niet groot, doordat de nitraatuitspoeling onder de norm zit. Ondanks de lage uitspoeling is verlaging van het stikstofbodemoverschot van de diverse gewassen een goed streven.

5.2 Vervolg, pilotjaar 3

Automatisering dataverzameling en KPI-berekeningen

Tijdens de pilot met 43 deelnemers is veel geleerd over databeheer en KPI-berekeningen. De tijd die nodig was om data te verzamelen en te controleren bleek de grootste uitdaging te zijn. Dit komt onder andere door verschillen in administraties en door kleine fouten. Om dit in de toekomst te voorkomen, is automatisering van dataverzameling en KPI-berekeningen noodzakelijk. Het liefst via sectorinitiatieven.

Daarom ligt de focus komend jaar op de Biodiversiteitsmonitor Bloembollen (via Farmmaps), die deze zomer door de KAVB en BO Akkerbouw wordt gelanceerd. Met API-koppelingen tussen bestaande teeltregistratie (zoals Dacom en GMN crop) en Farmmaps wordt dataverzameling eenvoudiger, zijn KPI's direct inzichtelijk en worden binnen Regiocertificering ook nieuwe, themarelevante KPI's automatisch berekend. Alleen de benchmarks moeten nog apart worden opgesteld. Door het testen van deze tool in het komende pilotjaar, zal blijken hoeveel tijd en kosten hiermee bespaard worden, zodat Regiocertificering op termijn met minder middelen zelfstandig kan draaien.

Op termijn kan automatisering van dataverzameling en KPI-berekeningen een aanzienlijke besparing opleveren van het benodigde aantal uren. Dit kan voor het vierde pilotjaar (2027) een aanzienlijke besparing opleveren; van circa 16 uur naar ongeveer 4 uur per kweker. Daarvoor moeten we wel in de

eerste helft van 2026, een pilot met een paar kwekers starten, voordat we het bij alle kwekers inzetten. Ook zullen we in 2026 de deelnemers moeten benaderen om alle ‘vinkjes’ goed te zetten in hun registratiesystemen. Dit om de systemen werkend te maken. Kortom, de tijdsbesparing in 2026 is door de opstart met automatisering nog beperkt.

Pilots – Kennisuitwisseling en verdieping

Het afgelopen pilotjaar is benut om verder uit te breiden en van elkaar te leren. Zowel binnen de groepen als binnen het projectteam. Dit heeft waardevolle nieuwe inzichten opgeleverd. Omdat de focus komend pilotjaar ligt op het automatiseren van processen, is er onvoldoende capaciteit om nieuwe pilotgroepen op te starten. Het werven van extra deelnemers is daarom geen hoofddoel. Wel worden voor de zomerbloeiërsgroep en de vaste plantengroep enkele nieuwe deelnemers gezocht. Hierdoor kan de vergelijking van data en onderlinge kennisuitwisseling verder worden versterkt.

De pilotgroepen richten zich komend jaar vooral op het van elkaar leren en het maken van bewustere en duurzamere keuzes. Helaas zijn deze keuzes vaak niet zo simpel. Als projectteam willen wij de deelnemers hierin ondersteunen. Voornamelijk door inzichten, ervaringen en adviezen te geven, vastgelegd in duidelijke adviesrichtlijnen. Door bedrijfsbezoeken te blijven uitvoeren en groepsbijeenkomsten te organiseren. Ook het bespreken van drempel- en streefwaarde voor het halen van gebiedsdoelen gaan wij bespreken met de kwekers, erfbetreders en samenwerkingspartners. Om duidelijkheid te bieden wat nodig is om de gebiedsopgaven te halen. Daarnaast wordt de communicatie rond deze adviezen uitgebreid: via een nieuwsbrief worden de adviezen en praktische tips regelmatig gedeeld, met zowel deelnemers als erfbetreders. Op deze manier houden we iedereen betrokken en alert.

Beloningen en streefwaardes

Begin 2026 is verkend of het mogelijk is om publieke en/of private partijen kwekers met goede resultaten te laten belonen. Dit is van belang voor de doorontwikkeling van Regiocertificering en het creëren van stimulansen aan kwekers om te verduurzamen. De resultaten van de verkenning staan weergegeven in onderstaande tabel.

Partij	Financieringsvorm	Houding partij t.o.v. financiering (inschatting na raadpleging)
Hoogheemraadschap van Rijnland	Lagere waterschapslasten	Bestuurlijk lastig te realiseren en alleen tijdelijk mogelijk
Provincie Zuid-Holland	Premie	Wellicht op termijn mogelijk. Vereist wel aanpassingen in Regiocertificering.
Europees landbouwbeleid (GLB)	Hectarepremie	Insteek van rijksoverheid en KAVB is een landelijke pilot in de open teelten
Binnenlandse afzetmarkt	Hogere afzetprijs/ exclusiviteit	Interesse in opzetten aparte waardenketen sierteeltproducten van deelnemers aan Regiocertificering
Banken	Rentekorting	Interesse voor een gesprek. Banken hebben al diverse regelingen waarop Regiocertificering kan aansluiten.

Begin 2026 gaan we in overleg met een marktpartij over de opzet van een nieuwe waardenketen. Met banken overleggen we over het organiseren van rentekorting voor deelnemers aan Regiocertificering. KAVB zet, samen met andere brancheorganisaties in de open teelten, komend jaar in op een landelijke pilot waarbij doelsturing via Regiocertificering wordt gekoppeld aan de hectarepremie in het GLB. Overigens dient te worden opgemerkt dat kwekers het behoud van bestaansrecht waardevoller vinden dan een paar honderd euro beloning per hectare voor goede duurzaamheidsprestaties.

Voor de doorontwikkeling van Regiocertificering en het streven naar doelbereik is het belangrijk om streefwaarden te hebben voor de KPI's. Het gaat er dan om welke scores behaald moeten worden om uiteindelijk gebiedsopgaven te gaan bereiken. Op basis van de overleggen met kwekers, overheden en deskundigen is hiervan een beeld ontstaan. Het fosfaatbodemoverschot moet gehalveerd worden, we willen een positieve organische stofbalans organiseren en het gebruik van probleemstoffen willen we zo veel mogelijk reduceren en tegelijkertijd maximaal inzetten op emissiereductie.

Toekomstige aanpak

Per begin 2026 zijn de eerste voorzichtige resultaten van onder andere Regiocertificering zichtbaar van de pilotgroep voorjaarsbloeiërs voor de grote gewassen tulp en hyacint een lager fosfaatbodemoverschot te hebben gerealiseerd. Dit laatste wordt deels veroorzaakt door de inzet op compost en het niet meer gebruiken van fosfaatkunstmest.

Het aantal en de mate van normoverschrijdingen van de actieve stof van bollenontsmettingsmiddel Securo (Pyraclostrobin) lijken nog niet omlaag te gaan. Het is van belang dat er een separaat onderzoek komt hoe het kan dat Securo - dat op de bedrijven wordt toegepast en niet in het veld - in het oppervlaktewater wordt gevonden. Een nader onderzoek dient ook handelingsperspectief op te leveren wat kwekers kunnen doen om normoverschrijdingen in het water te voorkomen.

Tijdens het project, maar ook in het vervolg van Regiocertificering, wordt veel kennis verzameld. Om de uitdagingen in de regio Duin- en Bollenstreek aan te gaan zijn alle stakeholders in de regio gebaat bij uitwisseling van kennis. Dit doen wij door kwekers in de diverse KAVB-kringen te informeren, periodieke bijeenkomsten te organiseren voor erfbetreders, met publicaties in (eigen) nieuwsbrieven en vakbladen, door samenwerking met de proefvelden in de Duin- en Bollenstreek (waarbij wij hopen dat Experimenteellocatie Subsidie ontvangen mag worden door de streek) en door een jaarlijkse bijeenkomst te organiseren met alle stakeholders in de regio.

Communicatie met bewoners

Samen met de KAVB, de gemeenten en het Hoogheemraadschap van Rijnland willen we verdere stappen maken in de communicatie met bewoners. Regiocertificering richt zich op het verder terugdringen van de milieu-impact. Bewoners maken zich vooral zorgen over de volksgezondheid. Hoewel middelen aan zeer strenge toelatingseisen moeten voldoen en ook het gebruik zelf streng gereguleerd is met grote veiligheidsmarges, neemt dit niet ieders zorg weg. We gaan komend projectjaar daarom in de communicatie meer aansluiten bij de belevingswereld van bewoners.

Vooruit!

Allemaal inspanningen om de voortgang en inzichten van Regiocertificering te delen. Tot slot gaan we in 2026 voortbouwen op de inzichten en het vertrouwen. We gaan kwekers gericht adviseren om de resultaten te verbeteren. Dit moet er ook toe leiden dat de waterkwaliteit en bodemkwaliteit en de biodiversiteit wordt versterkt in de Duin- en Bollenstreek

Samenwerkingspartners, financiers en projectpartners

Samenwerkingspartners

Financiers

Colofon

Hillegom, 13 maart 2026

Sanne Bruns, Schuttelaar & Partners

Harry Kager, Schuttelaar & Partners

Bob Bisschops, Delphy

Wilco Dorresteyn, Delphy

Roel van der Vlugt, Delphy

In opdracht van en in samenwerking met Greenport Duin- en Bollenstreek

Maarten Prins, Helga van Marrewijk, Esther Witkamp en Eva van der Kwast

Provincie Zuid-Holland

Bert Mens

Koninklijke Algemeene Vereniging voor Bloembollencultuur

Dave Marcus & Bernd Veenstra

Hoogheemraadschap van Rijnland

Martin Goosens & Jasperien de Weert

Vragen en suggesties?

Neem contact op met Greenport Duin- en Bollenstreek: info@greenportdb.nl

Of bezoek onze website: www.Regiocertificering.nl

**DUIN &
BOLLEN
STREEK**

REGIOCERTIFICERING